

Velika Britanija za razgovore z Rusijo

McNeil naglasil potrebo izboljšanja odnošajev. Bevin orodje ameriških imperialistov, pravi v Moskvi

London, 28. jan.—Hector McNeil, državni minister v zunanji uradu, je dejal, da britska vlada drži vrata odprta za razgovore s Sovjetsko unijo, da se izravna razlike med državama in premosti zijoči prepad. McNeil je govoril na konferenci delavske stranke v Gathesheadu. Skušal je pomiriti javnost, ki se je razburila zaradi izjave zunanjega ministra Ernesta Bevinja s kritiko Rusije. Bevin je v svojem govoru v parlamentu predlagal ustanovitve bloka zapadnih evropskih držav proti Rusiji, ko se je vršila debata o britski zunanji politiki.

Bivši premier Winston Churchill, vodja konservativne stranke, je pohvalil Bevinja in njegov predlog glede ustanovitve bloka. Bevinu so ploskali bivši zunanji minister Anthony Eden in drugi konservativci, ko je udrhal po Rusiji in komunistih.

"Pojasniti hočem, da smo še vedno za razgovore s Sovjetsko unijo," je rekel McNeil na konferenci. "Pripravljeni smo poslušati se diplomatske procedure ne samo v svrhu izboljšanja odnošajev med Veliko Britanijo in Rusijo, temveč tudi v reševanju vseh problemov. To je naša politika, katere se bomo držali."

Na konferenci je govoril tudi Konni Ziliacus, levičarski laborant in oster kritik Bevinove zunanje politike. On je znan kot zagovornik zblizanja med Veliko Britanijo in Rusijo. Trdil je, da so v Marshallovem načrtu glede ameriške pomoči zapadni Evropi politični pogoji, kar je McNeil zanikal. Dejal je, da je načrt poskus, da se zapadna Ev-

Mednarodna razstava v Zagrebu

Slika ekonomskih aktivnosti v Jugoslaviji

Washington, D. C. — Dušan Marušić, trgovinski ataše jugoslovanskega poslaštva v Washingtonu, je naznanil, da bo mednarodna razstava v Zagrebu od 8. do 17. maja. Oni, ki se zanimajo, bodo imeli priložnost študije možnosti razmaha trgovine z državami v vzhodni Evropi.

Značilni uspehi v rekonstrukciji lanske leto so postavili Jugoslavijo v položaj, ki ji bo omogočil izvoz različnega blaga. V Zagrebu bodo razstavljeni produkti poljedelstva, gozdarstva, rudarstva, industrije in ročnih del. Nudili bodo jasno sliko sedanjih ekonomskih aktivnosti v Jugoslaviji.

Načrti vključujejo veliko reprezentativno drugih držav na razstavi. Rezervacije prostorov na razstavi bodo na razpolago do 29. februarja. Dobile se bodo od direktorjev razstave v Zagrebu in trgovinskega atašea jugoslovanskega poslaštva v Washingtonu. Slednji bo preskrbel vse potrebne informacije. Jugoslovanska vlada in njene diplomatske misije kooperirajo v tem oziru na vsej črti.

Ze desetletja so mednarodne razstave v Zagrebu važen dogodek v južnovzhodni centralni Evropi. Vršile se niso v vojnem času. Prva razstava v povojni dobi je bila lani. Prekosila je vsa pričakovanja kljub potežkam v transportaciji. Obiskalo jo je čez 250.000 ljudi. Na razstavi so bili produkti dvanajstih držav.

Člani vlade Iraka resignirali

Krvavi izgredi se nadaljujejo

Bagdad, Irak, 28. jan.—Člani kabineta premijera Saleha Jabra so sinoči resignirali. Kriza je nastala po sklenitvi pogodbe z Veliko Britanijo. Jabra je naznanil, da bo obdržal urad in izvajal provizije pogodbe.

Pogodba daje Veliki Britaniji pravico pošiljanja čet v Irak v slučaju nevarnosti izbruha vojne, kakor tudi dve letalski bazi. Sklenitev pogodbe je povzročila krvave izgrede, v katerih je bilo najmanj 70 ljudi ubitih in čez 300 ranjenih.

Izgredi v Bagdadu in drugih mestih se nadaljujejo. Policijske sile in vojske čete so bile mobilizirane za zatiranje izgrediv. Izgredniki so navalili na vladna poslopja, a so bili vrženi nazaj.

Pred izbruhom izgrediv je resigniralo 34 članov nižje zbornice. Sledili so jim stiri ministri. Pozneje so vsi člani kabineta resignirali.

Federacija malajskih držav

Velika Britanija podpisala dogovore

Singapur, 28. jan.—Velika Britanija je podpisala dogovore z vladarji devetih malajskih držav in s tem omogočila ustanovitve federacije teh držav. Izjema je le Singapur, britska kronska kolonija.

Nova federacija bo pričela funkcionirati 1. februarja. Takrat bo britski guverner Edward Gent podpisal in objavil zadevno deklaracijo. Po tem datumu se bo Velika Britanija odpovedala jurisdikciji v malajskih državah. Obdržala bo del departmeta zadev in obrambe.

Gent bo imenovan za vrhovnega komisarja malajskih držav, toda imel bo le posvetovalno oblast. Administracijski ustroj bodo pod kontrolo domačinov.

V imenu Velike Britanije je dogovore podpisal Gent, v imenu malajskih držav pa sultani Kedah, Kelantan, Pahang, Selangor, Perak, Trengganu, Perlis, Besar in Sembilan.

Federacija je rezultirala v odpravi unije malajskih držav, ki je bila formirana pred dve leti. V administraciji unije niso imeli glavarji domačinov skoro nobene besede. Nastala je velika opozicija, ki je sedaj izsilila ustanovitve federacije. Zakonodajna skupščina je bila tudi ustanovljena. Tvorili jo bodo reprezentanti prebivalcev malajskih držav.

VODITELJI PROGRESIVNE STRANKE SEŠTAVILI LISTO KANDIDATOV

Chicago, 28. jan.—Voditelji progresivne stranke so sestavili listo kandidatov za čikaški okraj v panju, da bo državno vrhovno sodišče, pred katerim je apel, omogočilo, da bodo kandidati prišli na glasovnico pri primarnih volitvah v aprilu. Apel je proti odloku okrožnega sodišča, da progresivna stranka ni dobila legalnega statusa pri sodnijskih volitvah 4. novembra lanskega leta, čeprav so njeni kandidati dobili veliko število glasov.

Homer F. Carey, profesor prava na univerzi Northwestern, je bil izbran za kandidata državne pravdnika. On je bil kandidat za okrožnega sodnika pri volitvah v novembru in dobil je čez 300.000 glasov, samo 20.000 manj nego njegov protikandidat na listi koalicije republikanske in demokratske stranke. Charles Lawson, predsednik unije Farm Equipment Workers CIO, je kandidat za tajnika okrožnega sodišča. Kenneth McKenzie, vojni veteran in častnik, pa za tajnika vrhovnega sodišča. Kandidati za druge urade v čikaškem okraju na listi progresivne stranke so dr. Clifford Doyle, Sam Parks in Donald H. Sweet.

THOMAS SE IZREKEL ZA MARSHALLOV NAČRT

Dejal je, da bo omogočil razmah socializma v Evropi

POROČILO O POMOČI GRČJI

Washington, D. C., 28. jan.—Norman Thomas, vodja socialistične stranke, je priporočal odobritev Marshallovega načrta, ki predvideva potrošnje sedemst milijard dolarjev za ekonomsko okrevanje in rehabilitacijo zapadne Evrope, ko je nastopil pred člani senatskega odbeka za zunanje zadeve. Načelnik odbeka, ki vodi zaslišanje o načrtu, je senator Vandenberg, republikanec iz Michigana.

Thomas je dejal, da bo načrt omogočil razmah socializma v Evropi, kar on odobrava. Amerika bo s tem navezala tovarštvo z britskim zunanjim ministrom Bevinom in drugimi socialisti v Evropi. Dostavil je, da mora biti načrt povezan z ameriškim napori, ki naj bi ustavili oboroževalno tekmo med državami.

"Načrta ne zagovarjam z vidika socializacije Evrope, toda služiti ne sme kot sredstvo za ustavitve razvoja demokratičnega socializma," je rekel Thomas. Ne glede, ali se to dopade ameriški vladi ali ne, so upanje Evrope demokratični socialisti in njihovi politični zavezniki, ki odobravajo ekonomske ukrepe, katere Američani smatrajo za socialistične. Odgovor na konfuzijo, ki prevladuje v Evropi, mora biti v visoki stopnji kolektivizma. Delati bomo morali o sebam kot so Bevin in drugi socialisti v Evropi, ker ni drugega izhoda. Trošenje ameriškega denarja v Evropi je bistvenega pomena zaradi storjenih napak Roosevelta in Trumanova v vodstvu zunanje politike.

Thomas se je izrekel tudi za vzpostavitev kontrole cen in odmerjanje živil.

Philip D. Reed, načelnik odbora General Electric Co., je izjavil pred člani odbeka za zunanje zadeve nižje zbornice, da bo Evropa postala politično in ekonomsko koncentracijsko taborišče, če ne bo kongres odobril Marshallovega načrta. Sledilo bo morda uničenje sistema svobodnega podjetništva v Ameriki in zvišanje izdatkov za vzdrževanje armade za pet milijard dolarjev letno.

Posebni pododsek nižje kongresne zbornice je objavil poročilo, ki razkriva, da je Amerika potrošila že \$862.000.000 v Grčiji, ki ima samo 7.500.000 prebivalcev, toda položaj se ni izboljšal. Kongres je lani dovolil \$300.000.000 za ekonomsko in vojaško pomoč Grčiji, da jo reši pred komunizmom. Načelnik pododseka je kongresnik Jenkins, republikanec iz Ohia. On je dejal, da milijoni ameriških dolarjev, potrošeni v Grčiji, niso ustvarili politične in ekonomske stabilnosti.

Tri osebe ubite v avtni nesreči

New Buffalo, Mich., 28. jan.—Tri osebe so bile ubite, ko je avtomobil tresčil v avtobus v bližini tega mesta. Žrtve so bile Cecilia Barden, Dorothy Barden in Ruth Elsner. Sedem potnikov na avtobusu je bilo ranjenih.

SOVJETSKA UNIJA RAZKRILA POGOJE ZA SKLENITEV POGODBE

Dunaj, 28. jan.—Avstrijska časniška agencija poroča, da je Sovjetska unija razkrila pogoje, pod katerimi je pripravljena na sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo. Ti bodo predmet diskuzij na seji namestnikov zunanjih ministrov štirih velesil—Rusije, Amerike, Velike Britanije in Francije—v Londonu prihodnji teden.

Besednik avstrijske vlade je dejal, da je Rusija z razkritjem pogojev demonstrirala voljo za sklenitev sporazuma glede mirovne pogodbe. Izrazil je upanje, da bo sporazum dosežen v bližnji bodočnosti. Ruski pogoji so:

Stanje oljnega polja pri Zisterdorfu ne sme biti spremenjeno. Rusija vztraja pri za-

Nova kriza se razvija v Franciji

Predlog premijera Schumana zavrnjen

Pariz, 28. jan.—Nova kriza je nastala v Franciji, ko je finančni odsek narodne skupščine zavrnil predlog premijera Schumana, naj legalizira trgovino v zlatu in odpusti Francozom, ki imajo premoženja v drugih državah.

Legaliziranje trgovine v zlatu je temeljni kamen Schumanovega programa. On je znižal vrednost franka skoro za polovico z dekretom, toda druge provizije programa mora odobriti skupščina.

Socialisti, ki so doslej dosledno podpirali premijera, so mu obrnili hrbet. Pridružili so se komunistom v finančnem odbeku in glasovali proti Schumanovemu predlogu. Proti predlogu je bilo oddanih 21 glasov, 14 pa za predlog.

Predlog bo prišel pred skupščino. Ako bo zavrnjen, bo vlada najbrže padla. Schuman je naznanil, da bo zahteval odobritev programa v celoti.

Lewis zavrnil Krugovo povabilo

Odklonil je pozicijo v industrijskem svetu

Washington, D. C., 28. jan.—John L. Lewis, predsednik rudarske unije, je zavrnil povabilo notranjega tajnika Kruga, naj sprejme pozicijo v svetu za premogovno industrijo. V pismu z odgovorom je zadal tudi besedne klofute Krugu.

"Ne morem si predstavljati ničesar bolj brezpoldnega in brezkoristnega kot je svet za premogovno industrijo, čigar člani naj bi vam dajali nasvete," pravi Lewis v pismu. "Vi že imate odbor, ki vam daje nasvete o oljni industriji. Upam, da se bodo odjemalci premoga izognili usodi, kakršna je zadel odjemalce olja."

Lewis in Krug sta v konfliktu že od novembra leta 1946, ko sta notranji tajnik in predsednik Truman dobila od sodišča inženjersko proti stavki rudarjev. Rudarski uniji je bila nalozena denarna kazen \$700.000 zaradi žaljenja sodišča, Lewisu pa \$10.000.

Tri osebe ubite v avtni nesreči

New Buffalo, Mich., 28. jan.—Tri osebe so bile ubite, ko je avtomobil tresčil v avtobus v bližini tega mesta. Žrtve so bile Cecilia Barden, Dorothy Barden in Ruth Elsner. Sedem potnikov na avtobusu je bilo ranjenih.

Reorganiziranje francoskih oboroženih sil na vidiku

Vojni minister bo predložil načrt skupščini Opozicija komunistične stranke

Pariz, 28. jan.—Vojni minister Pierre H. Teitgen je naznanil, da bo predložil ustavni skupščini načrt glede reorganiziranja armade, mornarice in letalske sile, kar bi Francijo, ako bo načrt odobren, stalo dodatno vsoto sto milijard frankov poleg že predloženega proračuna. Načrt predvideva povečanje armade na 660.000 mož in 50.000 častnikov.

Kljub opoziciji s strani komunistov in drugih levičarjev je premier Robert Schuman odobril načrt vojnega ministra, čeprav predvideva potrošnje tretjine vsote proračuna za ojačanje oboroženih sil.

Odločno opozicijo proti načrtu so naznanili voditelji komunistične stranke. "Proti komu Francija potrebuje mogočno armado sedaj, ko je Nemčija na tleh?" so vprašali. Na vprašanje so sami odgovorili. Odgovor je: "Francija mora vzdrževati mogočno armado na ukaz ameriške vlade in Wall Streeta, da se bo borila proti Rusiji v eventualni vojni med zapadom in vzhodom."

Teitgen je predlagal podaljšanje vojaške službe od dvanajstih na osemnajst mesecev. Predlog je pojasnil v izjavi, ki pravi, "da razvoj tehnike modernega bojevanja razveljavlja prejšnje pojme in zahteva večje izdatke za mehaniziranje armade, mornarice in letalske sile. Člani generalnega štaba so zahtevali dvesto milijard frankov za reorganiziranje in ojačanje oboroženih sil, toda jaz sem znižal vsoto za polovico."

Napad na begunce v Indiji

Gandhi ponovno apeliral za mir

New Delhi, Indija, 28. jan.—Čez 130 beguncev je bilo ubitih in 50 ugrabljenih, ko je oborožena sila več sto mož napadla taborišče beguncev v severozapadni provinci, poroča vlada Hindustana. Napad so izvršili člani roda Mangal. Čez sto članov tega roda je bilo ubitih v bitki s milicniki v Kurramu.

Vlada je odredila evakuacijo nemuslimanov iz province Paradžinar po demonstracijah in izgredih. Dobili bodo zavetje v začasnih taboriščih.

Mohandas K. Gandhi je v svojem govoru v Mehruli ponovno apeliral za mir v Indiji. Poročilo o napadu na taborišče beguncev ga je vznemirilo.

Vojni minister je namignil, da je imel ostro besedno prasko s člani generalnega štaba, zaenpa je dal razumeti, da ne zaupa nekaterim generalom v štabu. Nekateri krogi omenjajo sitnosti, katere ima Francija v Maroku in Indokini. General Alphonse Juin, vojaški guverner v Maroku, je dospel v Pariz, kjer je imel razgovore s premierjem Schumanom in Vincencom Auriolom, predsednikom republike. Opozoril ju je, da bo morala Francija ojačiti svojo oboroženo silo v Maroku, Indokini in drugih kolonijah.

Trumanov davčni načrt zavrnjen

Debata o republikanskem načrtu v pondeljek

Washington, D. C., 28. jan.—Člani kongresnega odbeka za pota in sredstva so zavrnili Trumanov davčni načrt z 19 proti petim glasovom, odobrili pa republikanski načrt. Avtor slednjega je kongresnik Knutson, republikanec iz Minnesote in načelnik odbeka.

V odbeku je 15 republikancev in 10 demokratov. Eden demokrat ni bil navzoč, ko je bilo glasovanje o načrtih. Knutsonov načrt predvideva znižanje dohodinskih davkov v vsoti \$6.300.000.000.

Debata o Knutsonovem načrtu se bo pričela v nižji zbornici prihodnji pondeljek. Napoved je, da bo sprejet z veliko večino glasov.

Državni department prevzame vlado

Vojni tajnik naznanil odločitev

Washington, D. C., 28. jan.—Vojni tajnik Royall je naznanil, da bo armada izročila vojaško vlado v Nemčiji državnemu departamentu 1. julija. Uradniki sedanje vlade bodo obdržali pozicije. Okupacijska armada v Nemčiji, ki šteje okrog 100.000 mož, bo še nadalje vršila svoje dolžnosti, toda pod vodstvom in nadzorom državnega departamenta. Royall je dejal, da je odločitev v skladu z načrtom, ki je bil sprejet na konferenci med državnim tajnikom Marshallom in generalom Luciusom D. Clayjem, poveljnikom ameriških čet v Evropi in vojaškim guvernerjem v Nemčiji.

Za guvernerja v Nemčiji bo imenovan civilist. Bivši vojni tajnik Patterson je predlagal, naj državni department razreši armado opravljanja funkcij vojaške vlade v Nemčiji. Finančni večaki armade so izjavili, da spada nasičevanje Nemcev v ameriški okupacijski coni v območje državnega, ne vojnega departamenta.

Rusija in Poljska podpisali pogodbo

Moskva, 28. jan.—Rusija in Poljska sta podpisali trgovinsko pogodbo, ki določa izmenjavo blaga med državama v vrednosti milijarde dolarjev v tem letu. Pogodba je naperjena proti Marshallovemu načrtu. Poljska bo v smislu pogodbe dobila od Rusije kredit v vsoti \$450.000.000.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (Ivan Chicago) in Kanado \$8.00 na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co. \$9.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inosestivo \$11.00. Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$9.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Cene oglašev po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarobnih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communication, and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts such as stories, plays, poems, etc. will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Prva zabava
Progresivnih Slovencev

Milwaukee, Wis.—Seja tukajšnjega krožka Progresivnih Slovencev se je vršila 20. januarja. Udeležba je bila velika. Sprejele smo tudi 12 novih članic, tako da krožek sedaj šteje 81 članic.

Kako so naše Progresivne Slovence navdušene za dobro stvar, se je pokazalo na seji, ko so poročale o Wallacevem shodu, kateri se je vršil v decembru v Milwaukeeju. Zapronele so si malone ves njegov govor in ga ponovile na seji. Wallace je sovražnik krivice in je edini kandidat, ki se bo boril za delavske pravice, prav tako ali pa še bolj kot se je pokojni predsednik Roosevelt. Na dan volitev se moramo združiti vsi zavedni delavci in delavke ter oddati naše glasove za kandidate nove politične stranke. Pokazati moramo, da je večina našega naroda za mirno sožitje narodov in za mir. Letošnje predsedniške volitve bodo tako važne, da najbrže še nikdar ne tako v zgodovini Amerike.

Progresivne Slovence se že sedaj poučujejo o prihodnjih volitvah in da se bomo bolje spoznali med seboj, bomo priredili prvo veliko domačo zabavo prihodnje soboto, 31. januarja, v Lenkovi dvorani. V vsaki hiši, kjer koli živi članica Progresivnih Slovencev, se kuhajo in pečejo okusne stvari, tako da ne bo ničesar primanjlovalo. Večerjo bomo servirale ob devetih zvečer, zato pridite ob pravem času iz West Allisa in drugih naselbin. Vsem bomo z veseljem postregle.

Na članice pa apeliramo, da agitirajo med prijatelji in prijateljicami za našo prvo veselico. Za odbor: Mary Gornick.

Plesna veselica
v Moon Runu

Moon Run, Pa.—Tukajšnji ženski odtsek s kooperacijo vseh podpornih društev bo priredil veselico dne 7. februarja v Slovenskem domu. Ves čisti dobiček je namenjen za slovenski radio-program, ki je oddajen vsako nedeljo od 11:30 do 12. ure dopoldne s postaje WLOA. S podpiranjem tega programa bomo imeli priliko slišati vedno lepši program. Res je lepo slišati po radiu našo slovensko pesem!

Torej obiščite nas na veselico 7. februarja v Slovenskem domu v Moon Runu. Odbor bo vsem postregel po najboljših možnostih. Za ples bo igrala fana godba, tako da bomo kar sami od sebe plesali. Na svideenje! Frank Ambrožič.

Podružnica 1 SANSa

Detroit, Mich.—Prihodnja seja podružnice 1 SANSa se bo vršila kot običajno prvo nedeljo v mesecu, začetek ob treh popoldne v Slovenskem narodnem domu na John R.

Na januarski seji je bil izvoljen ves stari odbor za tekoče leto. To delo ni plačano, poleg tega pa še precej nevaležno, zato se nihče ne pusti zanj. Toda gre za koristno stvar, zato rada delam. Se večje veselje pa bi imela, če bi vsi oni, ki so bili že člani, ponovili članarino. V preteklem letu je plačalo svojo članarino samo 33 članov. Članarina ni več kot \$2 letno, katero lahko vsakdo zmore, če le delu. Mnogi te podpirali organizacijo SANS od vsega početka, zato sem prepričana, da jo bodo podpirali še nadalje.

Da, potrebno je, da stojimo za to našo organizacijo, kajti črna reakcija stremi po njenem življenju, kakor tudi po naših naprednih časopisih. Če bi se nazadnjakom posrečilo uničiti naše časopise, potem ne bi imeli več nobene opozicije in dosegli bi svoj namen.

Toda mi se jim ne bomo podali, ampak stili svoje moči in jim preprečili nakano. Nobena

baroni ne mogli delati profita s prodajanjem in prevažanjem ameriškega premoga v Evropo.

Ako ni to na glavo postavljena politika, potem sploh ne vemo, kaj te besede pomenijo. (Pride še.)

Masno piketiranje pred poslopijem International Telephone & Telegraph Co. v New Yorku, kjer so zastavkali telegrafisti 2. jan. Po aretaciji devetih stavkarjev so jim na piketni straži prikočili na pomoč tudi drugi delavci CIO.

žrtev ni prevelika za ohranitev svobodnega tiska in svobode v splošnem, za katero so se borili naši fantje po vsem svetu, prav tako naši bratje in sestre v stari domovini.

Omeniti moram, da je bila povest "Tovariši" sama vredna naročnine. Meni je bila tako všeč, da sem se vselej jezila na pismonošo, če lista ni prinesel kak dan.

Na koncu pa se želim zahvaliti vsem onim, kateri so mi poslali sezonska voščila, a jih nisem prejeli od mene. Čitateljem Prosvete pa želim vso srečo v tem letu!

Katherine Krainz, tajnica.

Pismo nečakinje

Witt, Ill.—Prejel sem že mnogo pism iz starega kraja, ki pa so si vsa podobna. Pred kratkim pa se je oglasila tudi moja nečakinja ali hčerka moje sestre Lojzke. Pismo se glasi v izčrpu:

"Dragi stric! — Naj se Vam najprvo predstavim — sem hči Vaše sestre Lojzke iz Jablanice, sedaj pa živim z možem in dvema otrokoma v Ljubljani. Mož je po poklicu mizar in zasluži na teden okrog 1000 dinarjev. Imam dva otroka, 12 let staro hči in 10-letnega sinčka. Oba pohajata v šolo, jaz pa doma gospodinjim.

Danes je za gospodinjje težko, kajti za štiri osebe dobim samo 135 dkg sladkorja, 180 dkg masti, 25 kilogramov moke, 70 dkg mila in 4 kg mesa. Na črni borzi pa stane mast 300 dinarjev kilogram, sladkor 160, olje 180, za moko pa niti ne vem cene, ker se je sploh ne dobi, kajti letos smo imeli zopet slabo letino. Tako lahko denar čisto lahko porabimo samo za hrano.

Take so naše razmere sedaj, a temu se ni čuditi, kajti okupator je vse uničil in porušil. Sicer pa se bo položaj kmata in delavca polagoma temeljito zboljšal, kajti domovino obnavljamo bliskovito. Lahko rečem, da se je zgradilo v zadnjih dveh letih toliko kot prej v 50. Zato pa človek lahko laže prenaša vse krize in težave, ko vidi pred sabo lepšo in svetlejšo bodočnost.

Na dan vseh svetnikov sem bila doma v Jablanici in mi je mama povedala, da ste ji zopet poslali paket. Tudi jaz bi Vas prosila, če bi mi mogli poslati kakšno ponošeno staro obleko, namreč od otrok, ki so prerasli obleke, pa bi bile morda prav mojimi.

Naj Vam še omenim, da je okupator izgnal mojega moža v koncentracijsko taborišče, a je

baroni ne mogli delati profita s prodajanjem in prevažanjem ameriškega premoga v Evropo.

Ako ni to na glavo postavljena politika, potem sploh ne vemo, kaj te besede pomenijo. (Pride še.)

Na Mikolajčkovem shodu

Milan Medvešek

O Stanislašu Mikolajčku smo zadnja leta veliko slišali. Nekaj časa je bil predsednik poljske zvezne vlade, potem pa se je po osvoboditvi Poljske vrnil domov in bil imenovan za podpredsednika sedanje oz. povojne vlade. Pred nekaj meseci pa je blisknila v svet vest, da je pobegnil iz Poljske, ker so ga baje komunisti nameravali usmrtiti.

Kakor vsi nazadnjaški in neuspešni politiki iz Evrope, tako se je tudi Mikolajček zatekel v Združene države, kjer čuje svoje rojake proti novi Poljski in Rusiji, intriguira s politikaših vseh baž za restavriranje starih režimov v slovanskih državah in piše gorostasne članke o komunističnem terorju za nazadnjaške ameriške časopise, za tiste časopise, ki niso imeli še nikdar dobre besede za slovansko ljudstvo. Čital sem nekaj Mikolajčkovih članov v čikaškem Hearstovem časopisu, v katerih zaslediš iste fraze, isti stil, ki je tako značilen v člankih Hearstovega glavnega člankarja za zunanje zadeve Carla von Wieganda.

Zadnje nedeljo pa se je Mikolajček nahajal v Chicagu in imel shod v Civic Opera House. Radoveden sem bil, kaj vse bo mož povedal, pa sem šel tudi jaz na shod. Civic Opera House ima 4.000 sedežev, ki so bili vsi zasedeni, toda udeležba kljub temu ni bila velika, če pomislimo, da je v Chicagu okrog 600.000 Poljakov, ki so tu največja narodnostna skupina poleg zamorcev. Vstopnina je bila prasta.

Shod je vodil znani Rožmarek, ki je eden najglasnejših rusofobov v Ameriki. Mož ima veliko upanje, da bo Marshallov načrt zavezal komunizem v Evropi, toda ta načrt mora vključevati kanone, tanke in bombe, s katerimi je treba pokoriti komuniste, to se pravi, da je nujno potrebno napasti slovanske države z orožjem in počistiti z njihovimi sedanji režimi. Mož se najbrže ne zaveda, da je

Naznanilo članicam
gospodinjkega
odseka SND

Detroit, Mich.—Članicam ženskega kluba Slovenskega narodnega doma naznanjam, da se vršijo seje vsako drugo nedeljo v mesecu v SND na John R, začetek ob štirih popoldne, to je ob istem času in v istem prostoru, kot so se vršile v l. 1947. Ako bo pa kakšna sprememba, bomo pa pravočasno poročali v Prosveti.

Članice so prošene, da bi obiskovale seje bolj redno in v večjem številu, kajti kadar razpravljamo o kakšni prireditvi, jo je toliko lažje tudi izvesti, če je velika udeležba na seji. Pregovor pravi, da več glav več ve. Vsaka članica ima pravico izraziti svoje mnenje po svoji volji. Torej ne pozabite priti na sejo 8. februarja ob štirih popoldne v SND na John R.

Za leto 1948 so bile izvoljene sledeče odbornice: Predsednica Anna Travnik, podpredsednica Antonija Režisnik, tajnica Anna Serdoner, blagajnica Veronika Cedilnik, zapisničarka Frances Babič. Nadzorni odtok: Katy Junko, Mary Potočnik in Pauline Bence.

Smrt nikdar ne počiva, ampak kosi kar naprej, zdaj enega, zdaj drugega. Dne 11. januarja je nagloma umrl poznani rojak Frank Jaklič. Založna novica je vse globoko pretresla, kajti bil je dobro poznan, mož mirnega značaja in zelo priazen. Nikdar ni nikogar užalil, zato je imel veliko prijateljev, kar se je pokazalo tudi ob njegovi smrti, ko je njegovo truplo ležalo med številnimi venci in šopki. Pokojnik se je poslovil s tega sveta v najlepši moški dobi. Naj mirno počiva, njegovi soprog in drugim sorodnikom pa globoko sožalje!

Anna Serdoner.

Na glavo postavljena politika—III

Zadnji tork smo na tem mestu omenili bunkarski "argument", s katerim administracija in drugi strašijo ameriško ljudstvo, ki je od wallstreetške hegemonistične propagande povsem zmedeno in zastrupljeno. Ta bunk je strašilo, da bi se zapadna Evropa znašla v veliki "katastrofi", ako kongres ne sprejme predloženega Marshallovega načrta v celoti. Ogledimo si nekoliko, v kakšnem gospodarskem stanju se zapadna Evropa faktično nahaja in koliko milijonov je namenjenih posameznim državam.

Nobenega dvoma ni, da je gospodarski in socialni položaj zapadne Evrope težak, v nekaterih državah bolj, v drugih manj. Toda faktično ni nikjer tako težak, z izjemo Italije, Avstrije in Nemčije, kakor je v vzhodni Evropi, predvsem na Poljskem, Ogrskem, v Jugoslaviji in Rumuniji. Greje sploh ne omenjamo, kajti je zaveda sama zase. In sicer je položaj v teh deželah sovjetske sfere veliko bolj težak vsled tega, ker so na eni strani od vojne veliko bolj trpele nego zapadna Evropa, na drugi strani pa iz razloga, ker je slednja močno industrializirana, vzhodna Evropa pa ne in se je sploh šele po tej vojni rešila fevdalizma. Poleg tega je široke predele Balkana zadnja tri leta zaporedoma zadelo tudi velika suša, medtem ko je na primer Francijo zadelo suša le lani.

Toda nihče ne govori, da bo vzhodno Evropo z Balkanom vred zadelo kakšna "katastrofa", ker ne bo dobila niti centa pomoči iz Amerike. Sicer pravijo, da je temu kriva Moskva, toda resnica je, ako bi bila tudi Rusija s svojimi "sateliti" vred sodelovala v Parizu pri sestavljanju "Marshallovega načrta", bi bil ta načrt danes mrtev kot ptič dodo. Dvomljivo je, da bi državni departament z njim sploh prišel pred sedanji kongres, kajti bi ne bila niti najmanjša možnost, da bi hotel dovoliti kak denar za skemo, od katere bi dobila pomoč tudi napol komunistična vzhodna Evropa z Rusijo vred. In tako bi tudi zapadni Evropi danes ne grozila nobena "katastrofa". Tudi dvomimo, da bi bila kaj bližje "komunizmu" nego je ali bo, ako ji Amerika v prihodnjih letih ne bo nudila dovolj milijard na račun svojih davkoplačevalcev, revnih kakor bogatih.

Da bi v primeri ruskega sodelovanja v "Marshallovem načrtu" ne bilo nobene možnosti, da bi kongres hotel dovoliti kakšne milijarde za Evropo, je razvidno že iz tega, kar reakcionarna opozicija že zdaj kriči proti temu načrtu. In sicer mu nasprotuje, češ da Amerika ne sme podpirati "socialističnih" vlad in subvencionirati evropskega "socializma". Med najbolj glasnimi opozicionalci je senator Brooks iz Illinois, ki je zadnje poletje obiskal Evropo in videl vse "reče" in same "lenuhe", ki "nečejo delati". Po njegovem mnenju je to tista nesreča, ki tepe Evropo. In produkcija je tam na psu zato, ker se Evropa ogreva za "socializem". Oklene naj se ponovno "free enterprizerstva" in se bo izvlekla iz blata. Le v tem primeru naj ji Amerika pomaga, ne pa meče proč milijard za "socialistične zablude". Torej kako bi razni Brooks in Tafti še kričali, ako bi bila v Marshallovem načrtu vključena tudi Rusija s svojimi "sateliti".

Kar se tiče produkcije v zapadni Evropi—da o vzhodni sploh ne govorimo—izven zapadne Nemčije, Avstrije in Italije, stvar v resnici ni tako slaba kakor jo prikazuje propaganda. Produkcija v Angliji se je na primer že do lanskega poletja dvignila za deset odstotkov nad predvojno višino (1938). Zadnje mesece zaznamuje večji podvig tudi produkcija premoga in jekla, da bo lahko oboje začela eksportirati. Toda predno bo Anglija mogla vravnovesiti svojo uvozno in izvozno trgovino, se bo morala njena produkcija dvigniti za blizu 40% nad predvojno. Ta cilj bo nedvomno težko dosegla. Zato je tudi v tako velikih škripih. Zato je tudi tako hlastnila po Marshallovem načrtu, od katerega bi dobila 25% ali \$1,760,000,000 od skupne predlagane vsote \$6,800,000,000 za prvih 15 mesecev.

Produkcija v Franciji je dosegla približno isto točko, na kateri je bila leta 1938. To seveda ne pomeni, da se nahaja tudi v enakem gospodarskem položaju kakor je bila pred vojno. Franciji namreč zelo primanjkuje premoga, katerega je pred vojno dobivala iz Nemčije v zameno za železno rudo, kakor tudi iz Anglije. Francoska produkcija premoga je danes sicer večja nego je bila pred vojno, toda predstavlja le majhen del francoskih potreb. Francijo zdaj zalaga s premogom Amerika, ker je produkcija nemškega premoga v Porurju še vedno relativno majhna. Ameriški premog pa je seveda silno drag—\$22 do \$25 tona v Evropi.

S tem v zvezi naj omenimo—poljski premog. Poljska vlada je že pred več kot letom dni zaprosila Ameriko za posojilo v vsoti \$90 milijonov za mehaniziranje in moderniziranje svoje premogovne industrije—za nabavo modernih strojev in orodja. S tem korakom bi Poljska lahko v razmeroma kratkem času potrojila svojo produkcijo premoga, katerega vsa Evropa tako potrebuje. Poljska vlada je rekla, da bi lahko z njim zalagala tudi Francijo. In poljski premog je polovico cenejši nego je ameriški premog v Evropi. Ampak Amerika ji tega posojila ni hotela dati.

Victor Perlo in David Ramsey, dva ameriška ekonomista, ki sta v reviji New Republic z dne 12. jan. objavila najboljšo analizo "Marshallovega načrta", kar smo jih že citali, pravita v tem članku, ako bi bila Poljska dobila omenjeno posojilo za moderniziranje svoje premogovne industrije, bi bilo s tem prihranjenih Evropi—in tudi Ameriki!—pol milijarde dolarjev! In sicer iz enostavnega razloga, ker bi Poljska lahko zalagala dober del Evrope s polovico cenejšim premogom nego je ameriški. Ampak izgleda, da v Washingtonu raje vržejo proč pol milijarde ljudskega denarja v obliki Marshallovega načrta, nego bi Poljski dali \$90 milijonov posojila. Seveda potem bi ameriški premogovni in paroplovni

blaznež in da bi ga bilo treba dati za mrežo kot vojnega hujšaka. Čeravno Poljake v Ameriki že mnogo let zastrupljajo vsake vrste demagogi, povrh pa še cerkev, Rožmarkovo izvajanje ni našlo odmeva in so ploskali le tedaj, ko je zahteval poljsko mejo iz leta 1939. Seveda, ta zahteva velja samo za vzhodno mejo, ne pa za zapadno!

Nastopilo je še nekaj govornikov v poljščini, nato pa je bil predstavljen Mikolajček. Pričakoval sem, da ga bodo rojaki burno pozdravili, toda nič kaj takega se ni zgodilo. Sam pri sebi sem premišljal, da koncem konca niso Poljaki tako zapeljani, kot sem mislil.

Bivši predsednik poljske zamejne vlade je majhen, čokot mož, ki ne naredi kakšnega posebnega vtisa. Svoj govor je čital v angleščini prilično dobro. Navajal je razno statistiko in dokazoval, da zato ni dobila njegova stranka (kmečka) več glasov, ker so komunisti terorizirali volivce. Spomnil sem se, da je Mikolajčka ob času volitev na Poljskem intervjuval neki ameriški žurnalst, ki je bil tedaj v Varšavi; žurnalst je trdil, da ni opazil nobenega terorja nad volivci, ko je osebno opazoval volitve v raznih volivnih okrajih. Mikolajček pa je vztrajal, da se je izvajal teror, toda novinarja o tem ni mogel prepričati.

Tema Mikolajčkovega govora je bila v glavnem, da agresivni komunizem razteza svoja strašna krila malone nad vso Evropo in da jih je treba pristriči, dokler je še čas.

Kako si naj bi tolmčili Mikolajčkovo kratko sodelovanje s sedanjo poljsko vlado? Mož je šel očito iz Londona domov s prepričanjem, da bo imel velikkansko zaslobo pri ljudstvu in da bo on orientiral Poljsko v tisto smer, v katero bo on hotel in ne Moskva, ko pa je naletel na odpor, čemur se ni čuditi, je začel intriguirati z zapadom, kakor hitro pa so mu postala tla prevročna, jo je pobrisal tja, kamor spada.

Naj še omenim, da se ni odzval vabilu na ta shod noben prominenten American, dasiravno jih je bilo več povabljenih, med njimi bivši ameriški poslanik na Poljskem, governor Green in drugi.

Seveda, brez molitve na shodu ni bilo in neki mlad poljski duhovnik je molil, naj Bog pomaga ustaviti komunistično zver. Tudi kolektali so denar za boj proti svetovnemu komunizmu, a skupaj niso spravili več kot \$2,200, kar je zelo majhna vsota.

Ob otvoritvi shoda je nastopil neki poljski pevski zbor in najprvo zapel ameriško himno, nato pa slovansko "Hej Slovani". Pozneje, ko se je razvel Rožmarek in kričal, da je treba iti nad komuniste (nad Slované) z bombami, sem sam pri sebi premišljal, kako prav za te zapeljance veljajo besede iz slovanske himne, ki se glase: "Črna zemlja naj pogreze tega kdor odpada."

S tega shoda sem dobil vtis, da Mikolajček ne bo dosti dosegel v Ameriki, dasiravno je sam v Chicagu Poljakov kot lista in trave. Vse kaže, da se polagoma tudi Poljski osvobajajo objema katoliške cerkve in reakcije, ki neprestano čuje proti njihovim bratom in sestram zato, ker vidijo bodočnost svoje domovine v sodelovanju s slovanskimi državami.

In če ne more Mikolajček ničesar doseči, kaj bodo dosegle tako nepoznane osebe kot dr. Krek, kaplan Gabrovšek in dr. Vošnjak? Tle fantje z Ameriško Domovino na čelu, ne bodo drugega dosegli kot obmirali naše preproste ameriške Slovence pred ameriško javnostjo, češ, da smo komunisti, tu in tam kakšnega zaslužnega rojaka spravili ob delo in z denarjem našega revnega delavca napolnili mošnje ameriških odvetnikov. Pač jalovi rezultati na vsej črti!

CIO-28.

OBE STARI STRANKI V SLUŽBI REAKCIJE

Dne 17. in 18. januarja se je v Chicagu vršila konvencija organizacije Progresivnih ameriških državljanov, ki je z ozirom na obe stari kapitalistični stranki in Wallaceovo kandidaturo sprejela sledečo resolucijo, katero je prevedel Sansov tajnik Mirko G. Kuhel. Resolucija se glasi:

Dvostrankarska inflacijaropa živila, oblačila, domove in zdravstveno zaščito milijonom našega ljudstva in naglo tira narod iz blaginje v nesrečo. Dvostrankarska protidelaška politika je odgovorna za Taft-Hartleyovo postavbo, katere namen je uničiti pravice delavstva in svobodo ameriškega delavskega gibanja. Dvostrankarska reakcija zanika, da je trinajst milijonov črncev in drugih manjšinam polno državljanstvo in udeleževanje v ameriškem življenju. Dvostrankarska poljedelska politika služi le naraščanju velepoljedelstva in pušča v nemar potrebe velike večine farmerjev ter je tiha, ko veliki živilski monopoli izkoriščajo oba, farmerja in potrošnika. Dvostrankarska zunanja politika pošilja ameriško mornariško pehoto v Sredozemlje, zahteva splošno vojaško vezbanje in izsiljuje čedalje več milijard za politiko sile ter za bojno opremo, ki vodi edino le v vojno. Dvostrankarski naval na zasebne pravice zatira dragocene svobodne svobodnega ljudstva.

Pod vodstvom Franklina Roosevelta je demokratska stranka vodila združeni preprosti ameriški narod v njegovi borbi za dostojno življenje proti silam reakcije in privilegijev. Pod Harryjem Trumanom pa se je demokratska stranka najprej umaknila, nato pa izdala Rooseveltov program. Ljudi, proti kateri se je Franklin Roosevelt boril do svoje smrti, je njegov naslednik zopet pozval nazaj k oblasti. Truman je nadomestil v Rooseveltovi administraciji boreče liberalce z bankirji, generali in admirali ter plačanci strankinega aparata, da vodijo našo domaćo in zunanjo politiko.

Teh dveh starih strank ni več. Obstaja le še ena stara stranka — stranka reakcije, stranka depresije, stranka vojne.

Republikanska stranka, zvesta služabnica velebiznisa, je pobabila kontroliranje cen s pomočjo reakcionarnih demokratov. Trumanova administracija je s svojo predajo jeklarskemu trstu poglajala cene jekla do vrhunca in z njimi vred cene vseh proizvodov. Njena predaja dobičkarjem, ki kontrolirajo živila, je podvojila cene jestvinam.

Vodstvo obeh strank je zavrlo ljudsko zahtevo po kontroliranju cen. Uničenje OPA (urada za kontrolo cen) in preklic davka od nadprofita sta povzročila lansko leto dobiček korporacij na sedemnajst milijard dolarjev, kar je višek za vse čase, medtem ko si mnogo ljudi ne more kupiti primanjkljivih potrebščin. "Se nikoli ni imelo tako malo ljudi toliko dobička na račun tako velikega števila."

Glasovati za katero koli starih dveh strank pomeni glasovati za višje cene in depresijo.

Pod Rooseveltom je bila pravica ameriških delavcev in delavk do organiziranja in kolektivnega pogajanja zapisana v postavbo. Pod Trumanom pa se je večina demokratov pridružila večini republikancev v kongresu za sprejetje Taft-Hartleyeve postavbe, ki podkopa Wagnerjev akt, oživlja osvobodno delavsko sodno prepoved, izpodbuja ocrnjevanje in skuša odvzeti delavstvu njegove politične pravice.

Truman sam je ugledil pot za Taft-Hartleyovo postavbo. Leta 1946 je zagrozil, da bo uporabil vojaštvo proti železniškim stavkarjem; hotel je imeti postavbo da bi prisilno spravil v vojaško suknjo železniške in druge stavkarje; uporabil je sodno prepoved proti stavkajočim premožarjem leta 1947. Sicer je Taft-Hartleyovo postavbo vetiral, toda rekord nam pokaže, da so njegova administracija in njeni agenti zavirali bitko za vzdržanje veta.

Glasovati za katero koli starih strank pomeni glasovati proti svobodi ameriškega delavstva.

Obe stari stranki sta izdali svoje obljube o pravicah črncev. V letih volitev so njuni platformi polni izjav glede zakonov o poštenem izvajanju zaposlenja, o zvezni postavi proti linca-

nju, o zvezni postavi proti volivnemu davku. Toda v kongresu so te obljube pozabljene. Glasovati za katero koli starih strank pomeni glasovati za nadaljnje zatiranje, diskriminacijo in razporeditve črncev in drugih manjšin.

Obe stari stranki sta odgovorni za prekrat osnovnih ameriških svobod. Medtem ko Thomas in Rankin cenzurirata radijske komentatorje, povzročata ocrnjevanje filmskih direktorjev, pisateljev in igralcev ter predstavljata kot neameriške vse one, ki se ne strinjajo z njuni navedenimi, ali pa da bi smeli videti in zaslišati svoje žitelje.

Glasovati za katero koli starih strank pomeni glasovati za policijsko kontrolo misli in govora.

Obe stari stranki nista uzakonili primernih odredb o zaščiti socialni zaščiti, sta pustili milijone veteranov in drugih Amerikancev v pomanjkanju stanovanj in zdravniške oskrbe ter sta zabranili kakršno koli povzročanje sedaj sramotno nezadostne minimalne mezde 40 centov na uro.

Glasovati za katero koli starih strank pomeni glasovati proti ljudski blaginji in zaščiti.

Obe stari stranki se izogibljata in na druge načine izpodkopa organizacijo Združenih narodov, ki je zadnje upanje za svetovni mir.

Obe stranki podpirata Hoover-Dullesov načrt za razvoje Evrope ter za izgradnjo agresivne zapadne Nemčije.

Obe stari stranki barantata z lakoto ljudstva vsehovod, da podjarmita tržišča, sredstva, delavstvo vsega sveta za večje dobičke Wall streeta. Ta nakana ogroža suverenost drugih narodov in naše njihovih ljudstev za napredek in mir.

Obe stari stranki volita ogromne vsote iz žepov davkoplačevalcev za oporo reakcionarjev na Kitajskem, Grškem, Turškem in v Latinski Ameriki in Evropi — torej lukrarskim vladam za dolarske dobičkarje.

Obe stari stranki bi radi izučili mladino za vojno potom splošnega vojaškega vezbanja in bi militarizirali, regimentirali in kontrolirali ves ameriški živelj.

Obe stari stranki sta zapeljali našo deželo v "mrzlo vojno", ki lahko prinese le grozote atomske in bakterijske vojne nam in ostalemu svetu, ako ne bo zatre na v kralj.

Demagoške debate ne bodo preslepile ameriških volivcev, ki se zavedajo, da je glede vprašanja miru, dela in svobode razlika med starih strankama le malenkostna.

Organizacija Progresivnih državljanov Amerike je od samega začetka zahtevala in je vse leto ponavljala, da mora ameriško ljudstvo imeti priliko za nekaj boljše nego za reakcijo, depresijo in vojno.

To alternativo nudi le Henry Wallace.

Ker bo Henry Wallacea kandidatura dala moč in direktno borbo ameriškega delavstva, farmerjem in drugim progresivcem; ker bo Henry Wallacea prisilil odločilna vprašanja v odprto debato; ker je Henry Wallace proti procesu "iz blaginje v polem" in nudi ameriškiemu ljudstvu program socialne in ekonomske zaščite; ker se Henry Wallace zoperstavlja navalu na zasebne svobodščine in se bori proti diskriminaciji napram črncem in vsem manjšinam; ker Henry Wallace nasprotuje splošnemu vojaškemu vezbanju in bujukanju na vojno in ker pospešuje svetovno kooperacijo in mir, podpiramo kandidaturo Henry Wallacea za predsednika Združenih držav.

Zaobljubljamo se, da bo organizacija PCA, ki je sestavljajoči del velikega progresivnega gibanja v Ameriki, delala v svojo silo in zmoglostjo v podpiranju Wallaceve kandidature.

Svesti smo si, da bo v ljudsko

Ponoči trije ob pozni so uri potrkali s puškami na dur.

"V imenu Boga Očeta — zakoljite nam praseta: v imenu Boga Sina — nalijte nam vedro vina: v imenu Svetega Duha — vadite nam peko kruha!"

Kar ti trije vele, to v hiši vse store, ob zori je vse pripravljeno, na voljo jim postavljeno. Gospodar pa le, planso gieda, vsa reč mu nekam preseda.

"V imenu Svete Trojice — potegni voz iz klonice, naloži vso svoj dar, zaprezi končičev par, pa pošni gospodar, tja v Črni graben, tja v zeleni gozd — hej, fantom mojim zdaj minil bo post!"

Pogledal je gospodar: "Takole je ta stvar?" potem pa je v hišo zakričal: "V imenu Vseh Hudičev —"

Rekvizicija

navral jim ajdovo še potico, in za nameček na vsako ročico cdsprejaj kapuna in petelina, odzadaj pa bariglo vina!" —

Pognal je, in akos vas zapeli so na glas: "Hej Črni graben, hej zeleni gozd — zdaj, fantje našl, vam minil je post!"

Oton Župančič govori v mikrofenu pred spomenikom Simonu Gregorčiču.

PROBLEM REČNIH POPLAV

Povodnji, ki so lani zajele predelja v območju rek Missouri in Mississippi, so nam postavile pred oči enega od največjih problemov dežele — kontroliranje vodovja, ki uničuje plodno zemljo, domove prebivalstva, življenja, živino, prideleke, sadje itd. Poleg tega, da te velike poplave odnesejo milijone ton plodne zemlje za vedno, prizadevajo tudi promet in veze z ostalo deželo. Dosedaj se je skušalo reševati problem teh povodnji z graditvijo nasipov in jezov tu in tam — metoda pa je postala sprčo obsega poplav zastarela in neuporabna.

Zdaj je čedalje večje število tozadevnih strokovnjakov prepričanih, da je potreben plan poplavne kontrole, ki bi obseval celotno obrečje od izvira velikih tokov ter glavnih pritokov pa do izliva glavnega toka reke. Mnogo pa je razlike v tem, kako naj bi se tak plan izvedel. Naj bi bilo obrečje predelje smatrano kot upravna in ekonomska enota z ozirom na zgradnjo poplavne kontrole, ali naj bi se kontrola rek razvila pod upravo raznih vladnih agencij, ki sedaj izdelujejo načrte in po direktnem povelju zveznega kongresa gradijo projekte poplavne kontrole? V tem vprašanju so zapopadeni politični kot tudi tehnični oziri.

Znana je vladna tozadevna korporacija, ki je poznana pod imenom Tennessee Valley Authority, ki je bila ustanovljena s kongresnim aktom v l. 1933 in obratuje v obrečnih predelih južnovzhodnih držav, kjer uspešno upravlja ter izvaja celoten plan rečne kontrole za dolino reke Tennessee. Ta reka je bila enkrat ena od najbolj uničujočih, sedaj pa njene vode, ki so prej preplavljale vse svoje obrečje, uprega 29 jezov, ki so prišli dolini blagostanje v mnogih ozirih. Poleg direktne kontrole vodovja, ki je prej uničevala plodno zemljo, krije ta projekt ohrano in namakanje zemlje za kmetijstvo, pridobivanje električne sile, razširjenje indu-

stranko in z ljudskim kandidatom ameriški narod prizadobil oblast nad svojo bodočnostjo, da si izgradi srečno, zavarovano, svobodno in mirno Ameriko.

Dosegi teh namenov se posvečamo vsi.

(SANS)

Lani je predsednik Truman predlagal zveznemu kongresu, naj nakaže potrebno vsoto za izgradnjo podvzpete poplavne kontrole. Kongres na žalost ni navedel zadostnih vsot v ta namen. (Common Council)

"Pridite, da bomo skupaj gradili"

Ljubljana. — "Pridite, da bomo skupaj gradili našo novo Jugoslavijo", kliče tov. Cerkmán Janez vsem prijateljem in znancem, ki so še ostali na Korškem, kamor so pobegnili ob osvoboditvi, pa se pod vplivom sovražne propagande še vedno ne upajo vrniti domov. Tudi tov. Cerkmán je takrat pobegnil, ker je bil domobranec. Dne 28. julija 1947 pa se je vrnil domov. "Tujina pač ni za ljudi, ki svoj domovino ljubijo," nam je povedal tov. Cerkmán. "Seveda sem imel ob povratku svoje skrbi, kaj in kako bo. Na Jelenicah so nas lepo sprejeli, drugi dan popolne pa sem bil doma. Sedaj živim doma v Suho-

lim, da bi se vsi, kar jih je še gori, čim prej vrnili domov, ker je škoda vsake minute, ki jo izgublja v tujini. Kolikor se nas je do sedaj vrnilo, se še obenem ni nič zgodilo. Pridite, da skupaj gradimo našo novo Jugoslavijo."

Tov. Cerkmán Janez je eden izmed mnogih beguncev, ki so se v neutemeljenem strahu pred NOV umaknili na Korško, pa pri njih glas domovine ni nalezal na gluha ušesa in so se vrnili domov. Tako so se rešili brezsilnega in klavrnega življenja in propadanja v tujini, na katero so obsojeni vsi tisti begunci, ki rajše verjamejo sovražni propagandi, kakor glasu resnice.

DOBER ODKUP RIŽA v Makedoniji. Letos je bil dober pridelek riže v Makedoniji. Precej riža so pridelali med drugim tudi v štipskem okraju. Za okraj se je zelo dobro izkazal pri odkupu. Pridelovalci so od dali razen obveznih količin še 100 ton prostih presežkov.

ŠPEKULACIJA Z MRTVIMI ZA VARANJE ŽIVIH

R. Borisova

Tole bi lahko uporabil Balzac kot snov: general de Gaulle obiskuje po Franciji grobove, da bi si z mrtvimi heroji pridobil kapital za bankrotirano francosko reakcijo. "Prileteti ko topovska krogla ali priplaziti se kot kača", ta Rastinacova deviza bi povsem ustrezala generalu — trgovskemu potniku, ki potuje po Franciji z vzorci najnovejše washingtonske politične mode.

Toda Balzaca žal ni več in Jean Jénot ga ne more nadomestiti, čeprav so operacije nekaterih pristašev generala de Gaullea z valuto in ameriški avtomobili bogato gradivo za avtorja biografskih kriminalnih romanov. Poslovni ljudje in politični špekulanti iz najbližje de Gaulleove okolice, kakor je na primer bivši de Gaulleov vrhovni komisar v Siriji, zdaj pa generalni inšpektor RPF general Bayne, skupaj z ameriški pridobitniki, ki špekulirajo s francoskim zlatom, ki ga Franciji primanjkuje za nakup žita. Aretirani funkcionarji Vichyja, ki so pošiljali v smrt tiste heroje, na katerih grobove polaga zdaj de Gaulle venec, razbijajo vrata francoskih zaporov ob vzklikih: "De Gaulle na krmilo!" V lačni Franciji nekdo zažiga kupe žita, nekdo organizira eksplozije, nad vsem tem pa vidno ali nevidno lebdi senca novega Boulangea, ponekrečnega pretendent na vlogo francoskega "firerja".

V luči škandaloznih afer, na ozadju protirepublikanskih zarot, v katerih se pod okriljem RPF bratsko pozdravljajo bivši kalugari in funkcionarji Vichyja, bivši agenti gestapa in sedanji agenti Foreign Officea, posebno čudno odmevajo bombastične filipike generala de Gaullea, namenjene tistim, ki baje "kultivirajo vstajo v Franciji" in ki baje krivi "sramotnega propadanja morale". O morali bi smeli najmanj govoriti general de Gaulle in njegovi pristaši, ki bogate na račun gromote bede Francozov. De Gaulle in njegovi pomagači včasih zelo zgovorno pripovedujejo o domovini, v insceniranju rodoljubnih manifestacij so precej spretni, s pomočjo tujih bankovcev si znajo izmisljati tudi širše legende o novi Devici Orleanski moškega spola, obloženi v generalso uniformo. Toda v resnici je Francija zanje samo psevdonim, dogovorjen termin, propagandistični klic. Vsakemu izmed njih lebdi pred očmi lastni cilj: diktatorjevo žezlo, ministrski portfelj ali samo sveženj dolarjev.

De Gaulle — legenda o njem se je razbohota, kakor na kvasu na obupu osramočene Francije in na veliki volji njenega ljudstva do odpora — v bistvu nikoli ni izražal te volje. Umetni sij okrog njegovega imena so fabrizirali generalovi reakcionarni pristaši in tudi pokrovitelji. General de Gaulle ni bil edini francoski general, ki ni hotel kapitalizirati pred Nemci. Bil pa je edini, ki ga je izbral Churchill. Zakaj je bil Churchill potreben ta "brigadni general", kakor ga imenuje Henri de Querillis, avtor knjige "De Gaulle diktator?" S. atališka prvaka angleških konservativcev je imel de Gaulle mnogo potrebnih lastnosti. Churchill je predvsem mislil, da bo potem, ko bo napravil z de Gaulle tako rekoč simbol francoskega odpora, zavarovan pred vsemi neprijetnimi demokracijskimi posledicami likvidacije fašizma in režima Vichyja v Franciji. S tega stališa je bil general de Gaulle zares primeren oseba. Član "Action française", stari protirepublikanec, prijatelj kagularjev, dosleden v svoji "sodnji", v mirni in v revolucionarni organizaciji, pristaš vojaške diktature ... niti ant-Chamberlain bi ne mogel biti bolji protidemokracijski sovražnik. Zato Churchill in njegovim pajdalem ni bilo žal sredstev za reklamo, saj so hkrati risili tudi na to, da bo general de Gaulle, ki se mora zahvaliti za svojo glavo Angliji, zelo mehak glede politike Francije, kadar pride čas za to.

Toda v svojih računih so se zmotili. Francozi de Gaulleu niso poverili vodstva dežele. Ko je odhajal, je zaloputnil z vrati upanju, da ga bodo poklicali nazaj. Pa ga niso poklicali. Čakal je. Niso ga poklicali. Tedi se je de Gaulle v strahu, da bi prezrl zadnjo možnost, da bi izkoristil povojno razsulo in tujo

pomoč, sam vrnil k politični dejavnosti, ne da bi dočakal, da bi ga poklicalo ljudstvo. Ustanovil je novo stranko, v katero so strmaglavlo pohiteli najbolj reakcionarni elementi Francije; razvil je zastavo protikomunizma; v štafeti so izročili to zastavo de Gaulleu zastopniki vichyskega režima. Vse de Gaulleovo neutrušeno hrepenenje po oblasti je privelo iz njegovih govorov, naperjenih proti zahtevam francoskega delovnega ljudstva, namenjenih pa izbranim interesom francoskih trustov in tujih monopolov.

Vse to se seveda kamuflira z imenom Francije. Toda pestri de Gaulleov nacionalizem ni nič drugega nego gledališka dekoracija. Eden izmed najboljših dokazov, da je res tako, je zgodovina njegovih odnosov do Združenih držav Amerike. Ko je bil na čelu ZDA prezident Roosevelt, je bil general de Gaulle "amerikanofob" in "Churchillov človek". Še več, na francoskem ozemlju ni hotel pozdraviti bolnega Roosevelta, ki se je vračal s konference v Jalti. Komaj pa je minilo po Rooseveltovi smrti nekaj mesecev, je de Gaulle med prvimi pohitel v Washington pozdravit novega prezidenta.

V svojem nedavnem govoru v Vincennesu je de Gaulle izjavil, da je edina "garancija" za francoski narod "nedotaknjena velika sila ZDA", da je "volja Američanov odredila" in da mora Francija "zaaluziti" pravico do vloge "partnerja" in "nekega tepega dne, če bo treba, do vloge zaveznička Združenih držav Amerike". De Gaulle skrbi zdaj bolj za popularnost na Wall Streetu, kakor za popularnost v Parizu. V vsemogojnost dolarja veruje tako zelo, da brez vsakega pridržka izjavlja v svojih govorih, da "mora biti francoska delovna sila prvenstveno usmerjena na poljedelstvo". De Gaulle bi želel, da bi francoskega delavskega razreda sploh ne bilo, čeprav bi to pomenilo uničenje francoske industrije in konec ekonomske in politične neodvisnosti Francije. De Gaulle, ki kriči o rodoljubju, niti najmanj ne nasprotuje podreditvi Francije ameriškemu kapitalu, samo da bi napravil konec demokracijskim strankam, sindikatom, parlamentu itd., vsemu, kar tako zelo sovraži. De Gaulle zahteva, naj se uvede diktatura, in vztraja na tem, da bo lahko samo on, bolj kakor drugi, obračunal s francosko demokracijo.

De Gaulleu se ni posrečilo — v tem pogledu se je zmotil v svojih računih — da bi se z bliskovito naglico, na valovih gibanja odpora dokopal do vodstava Francije. Zdaj se skuša priplaziti do svojega cilja kot kača in v ta namen bi si rad zahrbtno pridobil zaupanje francoskega ljudstva. Za to so mu bila poslednja predvolivna potovanja, obiski grobov padlih rodoljubov, polaganje vencev in govori, govori, govori ... Toda čeprav imajo Francozi radi zgovornost, znajo tudi ceniti realni odnos med besedo in dejanjem. Francozi vedo, da se skriva pod rodoljubno de Gaulleovo terminologijo pest reakcije. In naj si de Gaulle še tako prizadeva, da bi se pozikal kot nova Devica Orleanska, Francija ve, da "glasovi", ki jih sliši, "niso glasovi, ki jih je silila Devica Orleanska", kakor piše, Henri de Guerilla, to so glasovi kagularjev in trustov, glasovi francoskih "dvestotih družin" in ameriških monopolov. Njihov glas je de Gaulleov glas.

ENA NAJVEČJH OLJARN V DRŽAVI

bo kmalu gotova. Letos so začeli pri Obrenovcu graditi veliko oljarno, ki zavzema s svojimi poslopji in zemljiščem več hektarjev. Štiri velika poslopja so že povsem gotova. Blizu tudi gradijo kalorično elektrarno, ki bo dajala tok novi tovarni.

Oton Župančič v krogu svoje družine

NOVELE
ANTON INGOLIČ

časno, da se vam list ne ustavi